

Afdeling Groningen

Jaarverslag 2021 – 2022

De afdeling Groningen startte het verslagjaar op 21 september met een lustrumviering. We vierden ons 7^e lustrum met een rondvaart op het Paterswoldsemeer en feestelijke bijeenkomst in de Buiten Societeit. Tijdens deze bijeenkomst werd Cisca Wijmenga door onze Gewestpresident Arend- Jan Julius, als lid geïnstalleerd.

De covid pandemie woekerde nog steeds voort. De bijeenkomst in november vond eind van de middag plaats vanwege de horecasluiting om 20 uur. De eindejaar bijeenkomst in december werd afgelast. In plaats daarvan verraste het bestuur alle leden met een bezoek aan hun voordeur en verblijdde hen met een fles wijn en een boek dat door de leden zelf geschreven werd met als titel: *Hoe het met ons in orde is gekomen*. In januari en februari ontmoetten we elkaar via ZOOM.

Vanaf maart kwamen we fysiek weer bij elkaar in de bovenzaal van 't Land van Kokanje.

't Land van Kokanje

Bovenzaal van 't Land van Kokanje

In totaal vonden er in het verslagjaar 9 bijeenkomsten plaats: 7 fysiek en 2 via Zoom. De bijeenkomsten werden door gemiddeld 11 leden bezocht.

Op 31 augustus 2021 telde de afdeling Groningen 23 leden, waarvan 2 slapende leden.

In de vergadering van 19 oktober 2021 presenteerde onze penningmeester Ted Nicolai de jaarrekening. De jaarrekening werd gezien en akkoord bevonden door de leden van de kascommissie Kees Dijkhuizen en Rob Meloen. De jaarrekening werd door de aanwezige leden goedgekeurd. De penningmeester werd decharge verleend.

Ook in de vergadering van 19 oktober 2021 werd het jaarverslag 2020-2021, onder dankzegging aan onze secretaris Anneke Hooymans, vastgesteld. De leden gaven toestemming het jaarverslag op de website van de Orde te plaatsen. De niet aanwezige leden verleenden hun toestemming via de mail.

Op een feestelijk symposium aan de Rijksuniversiteit Groningen werd op 4 november 2021 het Nederlandse Vertalerslexicon gepresenteerd. Petra Broomans, voorzitter van de afdeling Groningen van de Orde, is de initiatiefneemster van het vertalerslexicon voor het Nederlandstalig gebied. Het is een database met vertalersportretten en bibliografische gegevens.

Aan de vergadering van de Gewestraad op 7 maart 2022 werd door de voorzitter Petra Broomans en Hans van de Sande, commissaris NT&C deelgenomen. In deze vergadering trad Arend-Jan Julius, lid van de afdeling Groningen, zich terug als Gewestpresident. Ook de secretaris Roeli Broekhuis, lid van de afdeling Groningen, trad terug. Arend-Jan Julius werd als Gewestpresident opgevolgd door ons lid Dato Steenhuis. De functie van secretaris is vacant. Tot er een nieuwe secretaris benoemd is zal Roeli haar taak als secretaris blijven vervullen.

Het afdelingsbestuur is als volgt samengesteld:

Voorzitter: Petra Broomans	Secretaris: Anneke Hooymans
Penningmeester: Ted Nicolai	NT&C: Hans van de Sande

Afdelingsbijeenkomsten 2021-2022

Datum: 21 september 2021

Door de strenge corona maatregelen was het bestuur genoodzaakt de viering van het 7^e lustrum te verplaatsen naar 2021. Als datum hebben we gekozen voor dinsdag 21 september 2021.

Het kabinet liet op 20 september de anderhalvemetermaatregel los. In de tijdelijk lichte van de pandemie, konden de feestelijkheden plaatsvinden in en om De BuitenSociëteit aan het Paterswoldsemeer.

Het programma bestond uit twee delen: 's middags een boottocht op het Paterswoldsemeer en 's avonds een diner met de installatie van een nieuw Orde lid en de uitreiking van het lustrumboek. De avond werd afgesloten met een muzikaal programma.

boottocht op het Paterswoldsemeer

De BuitenSociëteit

Aanwezig: 15 leden, 2 aspirant-leden, 4 leden van buiten, 13 gasten

Programma:

15.45 uur ontvangst door het bestuur bij de aanlegplaats van de

Buiten Sociëteit en inschepen

16.00 uur vertrek boot voor een tocht op het Paterswoldsemeer

17.15 uur inloop en borrel in de Buiten Sociëteit

18.00 uur diner opgeluisterd met muziek, de installatie van Cisca Wijmenga en

de uitreiking van het lustrumboek *Hoe het met ons in orde is gekomen.*

Tijdens de feestelijke bijeenkomst werd Cisca Wijmenga door onze Gewestpresident Arend-Jan Julius, als lid geïnstalleerd met het opspelden van het Orde speldje en het tekenen van de Keure.

Cisca tekent de Keure

De jubilerende afdeling werd toegesproken en gelukgewenst door de vice-president van de Orde van den Prince, de heer Jan Weierink, en door Liesbeth Cremers van de afdeling Zwolle. De afdeling Zwolle trakteerde de jubilerende afdeling Groningen met Deventer Koek.

Hans van de Sande presenteerde het lustrumboek “Hoe het met ons in orde is gekomen” waaraan 24 leden van de afdeling een bijdrage leverden. Hans deed dit in vorm van een gedicht. Hij overhandigde het eerste exemplaar aan onze Gewestpresident Arend-Jan Julius.

Het is toch in orde gekomen

De orde bloeit bij gratie van haar leden
Die vormen toch haar grootste kapitaal
Maar gaan de leden aan de haal
-Uit covidangst er tussenuit gegleden-

Dan wordt de club toch angstig kaal
En is 't restant zeer ontevreden.
Maar zie, we leven plotseling in het heden
De loop der dingen wordt weer als normaal

Wij denken aan die afgelopen jaren
Die vreugde brachten maar ook zorgen
En hebben alles netjes opgeborgen

Laat ons die zorgen doodverklaren
Lustrum regeert en niks te maren
Wij stellen piekeren uit tot morgen

Hans van de Sande

Op ons 7^e lustrum ging Hans in met een verhandeling over het magische getal Zeven.

HET MAGISCHE GETAL ZEVEN

De zeven Deugden

De zeven Hoofdzonden

De zeven Wereldwonderen

De zeven Vrije Kunsten

De zeven Zeeën

De zeven Continenten

De zeven Provinciën

De zeven Scheppingsdagen

De zeven Vette jaren

De zeven Magere jaren

De zeven plagen van Egypte

De zeven Aartsengelen

De zeven Dwergen

De zeven Geitjes

De zeven Biggetjes

De zeven sterren van Ursa Major

De zeven factoren van verlichting

De zeven Kleuren van de regenboog

De zeven levens van de Kat

De zeven schoonheden

De zeven sluiers

De zevenmijlslaarzen

De zevensprong

Het zevenblad

De zevenslaper

De zeven Zussen

De seven Ups

De zeven Heemskinderen

Hans van de Sande

Het lustrumfeest werd afgesloten met muziek uitgevoerd door Caroline Babendererde (violiste) en Christiaan van Hemert (cellist).

Zij voerden op prachtige wijze de volgende werken uit: 2 Inventionen van J.S.Bach, 4 duetten van R.Glière, Plainte van A.Liadov, Serenata van Stravinsky, Prelude van I.Albeniz en ook 2 Tango's.

Datum: 19 oktober 2021

Plaats: 't Land van Kokanje

Aanwezig: 12 leden, 1 aspirant-lid, 7 gasten

Programma:

18:00 uur: inloop met aperitief

18:45 uur: huishoudelijke mededelingen van de waarnemend voorzitter Anneke Hooymans
jaarverslag penningmeester Ted Nicolai
jaarverslag secretaris Anneke Hooymans

19:00 uur: diner

20:00 uur: Dato Steenhuis: muziek van Nederlands-Vlaamse componisten

20:15 uur: voordracht door de heer Huub Elzerman, oud-journalist.

titel voordacht:

De invloed van de Statenvertaling op de ontwikkeling van het standaard Nederlands

21:45 uur: sluiting

Samenvatting: De invloed van de Statenvertaling op de ontwikkeling van het standaard Nederlands

De Statenbijbel verscheen in 1637. Opdrachtgever was de synode van Dordrecht (1618-1619). De synode vond dat er op basis van de oerbronnen een nieuwe, voor iedereen toegankelijke vertaling moest komen. De bestaande vertalingen voldeden niet. Dat waren vertalingen uit het Duits - de Lutherbijbel - of uit het Latijn, de zogeheten Vulgaat uit de vierde eeuw. Over de vraag of de Statenvertaling de basis heeft gelegd voor de vorming van Standaard Nederlands zijn de meningen verdeeld. Er is een stroming die vindt dat de Statenvertaling een grote invloed heeft gehad op het ontstaan van 'modern' Nederlands. Vooral taalkundigen menen dat de invloed bescheiden was. De Statenvertaling was volgens hen bij verschijning al archaisch en de gekozen spelling en grammatica waren allesbehalve vernieuwend.

Kort verslag bijeenkomst 19 oktober 2021

Mededelingen waarnemend voorzitter Anneke Hooymans

- Petra Broomans, voorzitter is op familiebezoek in Chili
- Hans van de Sande viert vakantie in Frankrijk
- Arend-Jan is jarig: krijgt fles wijn aangeboden
- Anneke heeft lustrum boekje bij Andries Postma bezorgd

Jaarverslag penningmeester: onze penningmeester Ted Nicolaï doet verslag. De kascommissie, Kees Dijkhuizen en Rob Meloen, heeft de boekhouding gecontroleerd en akkoord bevonden. Onder applaus wordt aan de penningmeester en het bestuur decharge verleend. Als kascommissie voor volgend jaar worden Rob Meloen en Leen van Wijk benoemd.

Het jaarverslag van de secretaris wordt met applaus vastgesteld. Er is geen bezwaar tegen het plaatsen van het verslag op het besloten deel van de website van de Orde van de Prince. Ook de niet-aanwezigen hebben geen bezwaar aangetekend.

Dato Steenhuis vertelt over Bourgondische hertogen en noemt het boek van Bart van Loo. We horen muziek (Mein junges Leben hat ein End) van Jan Pieterszoon Sweelinck 1562-1621, Nederlands componist, organist, klavecijnist, muziekpedagoog, muziekorganisator en ensembleleider. Hij geldt als de belangrijkste Nederlandse componist van de Vroegmoderne Tijd, in de overgang van renaissance naar barokmuziek.

Ongesigneerd portret van J. Pzn Sweelinck, 1606.

Collectie Kunstmuseum Den Haag.

Arend-Jan introduceert de spreker Huub Elzerman en biedt zijn echtgenote een bloemetje aan vanwege hun trouwdag vandaag, 19 oktober.

Datum: 16 november 2021

Plaats: 't Land van Kokanje

Of deze bijeenkomst door kon gaan, bleef lang onzeker. Het wachten was op een persconferentie waarvan verwacht werd dat de coronamaatregelen aangescherpt zouden worden. Dat bleek het geval. De horeca werd verplicht om 20 uur te sluiten. Na een peiling onder de leden besloot het bestuur de bijeenkomst van 16 – 19.45 uur te laten plaatsvinden.

Aanwezig: 10 leden, 5 gasten

Programma:

16:00 uur: inloop met aperitief

16:15 uur: huishoudelijke mededelingen van de voorzitter

16:30 uur: Dato Steenhuis: muziek van Nederlands-Vlaamse componisten

16:45 uur: Hans van de Sande: kwartiertje Nederlandse Taal & Cultuur

17:00 uur: Dichter Jean Pierre Rawie leest voor uit eigen werk en vertelt daar het
een en ander omheen

18:00 uur: diner

19:45 uur: sluiting

Jean Pierre Rawie: dichter, vertaler. Pseudoniem: Albert Zondervan

In 2004 publiceerde Rawie zijn verzamelde gedichten (269 pagina's) en dat was precies 25 jaar nadat hij debuteerde als dichter. Rawie is bij het grote publiek geliefd geworden en zijn werk is bekroond met de Wessel Gansfort-Prijs.

Over zijn persoonlijk leven wilde hij in interviews nooit veel kwijt en hoewel de gedichten niet autobiografisch zijn, schemert - tussen de regels door - er wel iets van door: een voorkeur voor drank en vrouwen en preoccupatie met de dood bijvoorbeeld zijn grote thema's in zijn poëzie. In het begin stond Rawie vanwege zijn flamboyante stijl (met zwarte cape en hoed), bekend als de Groningse Oscar Wilde.

Rawie schrijft vooral over het verstrijken van de tijd en het lijden en hij vindt dat het publiek recht heeft op toegankelijke poëzie met een boodschap. Hij heeft niets op met experimentele gedichten. Rijn heeft volgens hem een geruststellend ordenend aspect en om zijn vormvastheid wordt hij wel vergeleken met Bloem en Nijhoff.

Bron: Koninklijke Bibliotheek

Kort verslag bijeenkomst 16 november 2021 (Ted Nicolaï)

Onze voorzitter Petra stelt de agenda van deze bijeenkomst bij, welke in verband met de recent aangescherpte coronamaatregelen (w.o. horeca moet om 20.00 uur dicht) vervroegd is naar 16.00 uur.

Het verslag van 19 oktober roept vragen noch commentaar op.

Mededelingen van voorzitter Petra.

- 25 november vergadering bestuur Groningen: geef vragen en dergelijke aub door.
- 11 december vergadering Algemene Raad: deelname wordt waarschijnlijk weer per Zoom.
- 7 maart 2022 vergadering Gewest Noord Nederland met bestuurswisseling:

Gewest-president: Arend-Jan Julius en secretaris/penningmeester Roeli treden terug.

Mededelingen overig: Annemarie de Groot attendeert ons allen op de per juni 2021 geopende Stadsgalerie gelegen naast Land van Kokanje, openingstijden donderdag t/m zondag van 13.00 tot 17.00 uur. Er wordt gestreefd naar elke maand een andere opening alsook naar het organiseren van lezingen en concerten. Orde leden zijn van harte welkom.

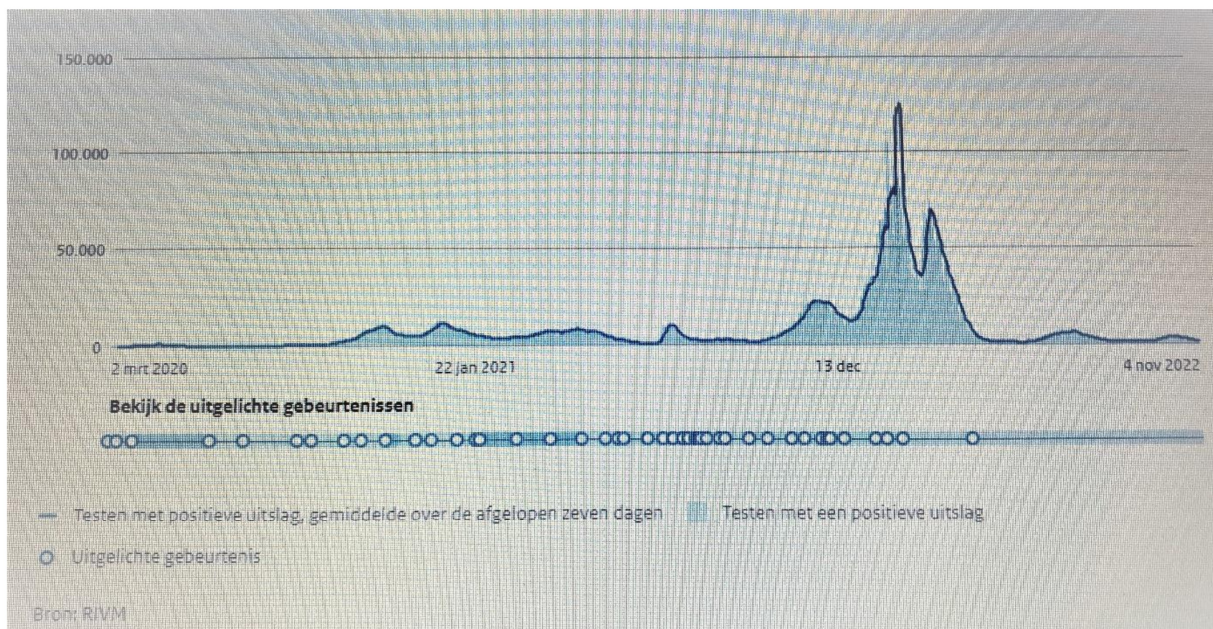
Onze voorzitter heet Rawie welkom en leidt hem in. Rawie vertaalt auteurs uit meerdere talen waaronder Russisch en Spaans. Grote auteurs blijken vaak ook vertalers te zijn. Rawie werpt zich op als verdediger van de Nederlandse taal en weigerde deswege bij de RUG een lezing in het Engels te houden. Rawie brengt met toelichting per gedicht 19 gedichten uit eigen werk in. Na de lezing ontstond een geanimeerde discussie over verschillende poëtische kwesties.

Muzikale inbreng door Dato Steenhuis.

Na de vorige keer over de componist Sweelinck is nu de Zuidelijke Nederlanden aan de beurt. Het Antwerpse Liedboek uit 1544 waarvan nog maar één origineel exemplaar bestaat ondanks vijf drukken, bevat 221 liederen opgetekend in huis, op straat en bij bijeenkomsten met alleen teksten, veelal geparafraseerd. Dato brengt hieruit ten gehoor drie liederen: een amoreus lied, een lustelijk mei lied en een op Karel de Vijfde politiek loflied.

Na het diner trakteert Hans van de Sande ons op enige biografische achtergrond en anekdotes over J.P. Rawie met wie Hans al vijftig jaar bevriend is.

Datum: 21 december 2021

In de loop van november liepen de corona besmettingscijfers weer op. Het bestuur was dan ook genoodzaakt de eindejaar bijeenkomst die voor 21 december 2021 gepland stond, af te gelasten. Voorzitter Petra Broomans schreef hierover de volgende brief aan de leden.

Groningen, 1 december 2021

Beste en gewaardeerde Prince-vrienden,

Wij waren van plan U op 21 december een prachtig programma aan te bieden met een diner op de Golfclub, drie installaties, een lezing van Lotte Jensen over Hollandse rampen en de liederen die daarover gemaakt zijn. Bovendien was er een muzikaal programma met pianist en zanger o.l.v. orde lid Lea Schepel, met onder meer een paar van die Hollandse rampliedereren, Maar ook, opdat u niet vol somberheid weer in het donkere Groningse landschap zou worden gestuurd, een aantal vrolijk stemmende liederen.

Helaas heeft het bestuur, in samenspraak met de gewestpresident Arend-Jan Julius, moeten besluiten om dit alles niet door te laten gaan. Zoals u allen weet zijn de coronacijfers te hoog en ook vonden we de verplichte sluitingstijd van vijf uur wel wat erg vroeg. Gelukkig zijn Lotte Jensen en Lea Schepel bereid om het programma dat al klaar was op een later moment te verzorgen. De leden die in December geïnstalleerd zouden worden zijn inmiddels op de hoogte gesteld.

We hopen nu op het voorjaar, maar weten natuurlijk niet wanneer we ons in een luwte bevinden van een pandemie die ons waarschijnlijk nog wel langer in de greep zal houden. Waarschijnlijk lijkt dat de bijeenkomst in januari weer in een ZOOM- variant zal plaatsvinden. We hopen op uw begrip.

MAAR.... Tom Poes heeft een list verzonnen, het bestuur zal u, als traditionele troost op dinsdag 21 december ergens tussen 11:00 en 15:00 uur komen bezoeken. We willen u graag nog even persoonlijk een goede kerst wensen en een nieuw jaar met minder of helemaal geen nieuwe varianten. Wij brengen ook geschenken mee: een sonnet, een kerstrecept en een flesje kerstwijn!

We volgen ongeveer dezelfde route als vorig jaar. Mocht u niet thuis zijn, laat het ons weten door Anneke een mail te sturen. Dan wordt er een oplossing gezocht.

We houden moed !

Met hartelijke groet,

*Mede namens het bestuur,
Petra Broomans, uw voorzitter*

Het Ona-Elder lied

Er woedt een brand, van Kaapstad tot Karlskrona

En ieder ramt vergeefs op de brandmelder

Eens maakten de ruisende eiken van Dodona

In de klassieke tijd een sombere toekomst helder

Othello huwde onbezonnen Desdemona

En raakte daardoor steeds beknelder

Blue Diamonds zongen van Ramona

En gingen zingend naar de kelder

Nog sneuvelen stieren in Pamplona

Als onterecht terechtgestelden

Het Hollands koffiesurogaat genaamd Moccona

Is slechts geschikt voor de atoomschuilkelder

Doch 't ware kruis der mensheid heet Corona:

Wij worden dagelijks ongesteld

Het Ona-Inder lied

Er woedt een brand, van Kaapstad tot Karlskrona

Hier is ie al wel wat geblust en straks doen ze het ginder

Nu zijn de ruisende eiken van Dodona

Slechts troostrijk voer voor de complottenvinder

Het huwelijk van Othello met zijn Desdemona

Was van een pure liefde, zonder Tinder
Schoon zongen Rien en Ruud eens van Ramona
En immer nog voelt onze buik een vlinder
Anders dan in Madrid is 't stierenvechten in Pamplona
De trotse dieren welgezind, en 't wordt steeds welgezinder
En zet men Starbucks naast een lekkere bak Moccona
Dan is dat Hollandse product toch echt geen spiertje minder

Als we zo kijken naar de nieuwe aanslag door Corona
Dan worden we door haar slechts eensgezinder.

Hans van de Sande, december 2021

Kerstrecept voor een Omelet met Garnalen

‘Omeletten zijn te moeilijk’, ‘Omeletten zijn niet hip’
Maar dat kan ik niet beamen. De wereld is vol wanbegrip
Vandaar dat ik u ga verrassen, met een simpel ei recept
Waarover u het, na het eten, vast nog wel weken hebt.

Snij een sjalot heel fijn en laat hem bakkend glazig worden
Nu van het vuur een drupje visfond en gesneden dille
Misschien een theelepel pernod, mocht u dat per se willen
En met een kleine ons garnaal gaat dat de vulling worden.

Twee eieren per persoon klopt u nu los van consistentie
En dat betekent niet te lang, want anders loopt het spaak.
Theelepel truffelolie, beetje water, zout en peper voor de smaak
Heeft u er in geklopt. Ja zo bereikt u excellentie!

Een pan met dikke bodem zet u op het vuur
Aan warme boter heeft u liever geen tekort
Eerst schuimt het, maar zodra dat minder wordt
Begint voor u het ware omeletten avontuur

Denk maar aan pannenkoeken, maar dan anders
Het moet er heet in, maar daarna kan het wel lager
Er moet voldoende boter zijn maar toch een tikje mager
Wijsheid is hier gevraagd, want anders: Waterlanders

De Omelet begint nu een vulkaanmeer te gelijken
Prik blazen door en wals de massa lichtjes om en om
Tot dat de onderkant zich vormt tot een soort kom
En langs de randen gele eierwallen prijken

Nu stort u de garnalen vastberaden op de linker helft
En met een zachte zwiep van passend kookgerei
Vouwt u de volle maan tot half, om de garnalengerei.
Meteen serveren nu, maar 't beste stuk is voor uw wederhelft

Dat U gezond in Tweëntwintig mag belanden
En een zalige Kerst met heel veel smullens
Wordt U gewenst door Hans van de Sande
En zijn geliefde Gerdie Jullens

Nieuwjaarswens 2022

Dierbare Ordevrienden,

Het nieuwe jaar is reeds in volle gang, de ministers zijn haast op hunne zetels gezeten en wij Nederlanders zijn in blijde verwachting van wat dit alles ons brengen gaat. Tijd voor een hartelijke nieuwjaarswens en we geloven dat we die wel kunnen gebruiken, alles is immers niet botertje aan de boom.

Een van de niet beboterde dingen is de dreigende ondergang van de Nederlandse taal en cultuur, die ons allen zo te harte gaat. Een ander is de dreiging van steeds maar nieuwe cohorten van virussen. Om de gedachten over die twee zaken wat te stimuleren zenden we U een sonnet waarin onze clubdichter heeft getracht deze twee zaken in verband te brengen.

Laat U niet in de put drukken, het valt allemaal eigenlijk nog wel mee en om dat te bevorderen wenst het bestuur van de afdeling Groningen U een voorspoedig en interessant tweeduizend tweeëntwintig toe. Tijd voor de poëzie:

Sonnet over de onachtzaamheid ten opzichte van onze cultuur

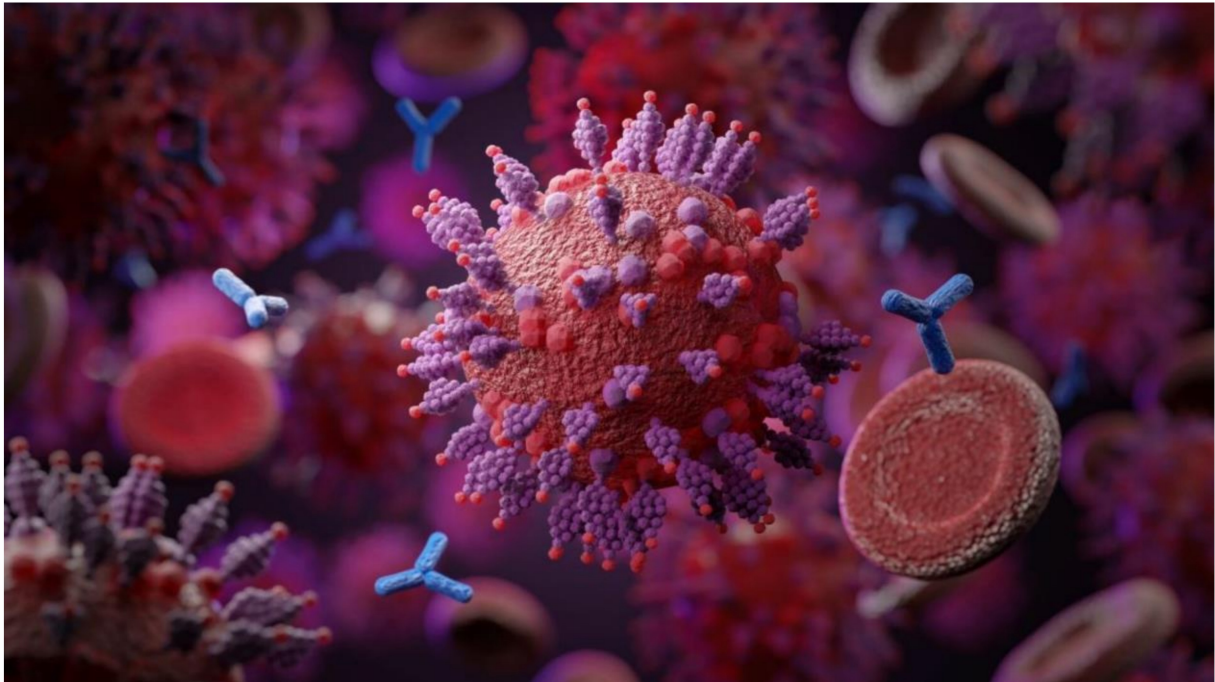
Het Westen zal eens duur moeten betalen
Voor het rap verslonzen van haar fundament
Cultuur verwordt tot vluchtig sentiment
Aan onze bron lijkt weinig eer te halen

Dus, als men maar de virusorde kent
En alfa, beta, gamma, delta kan herhalen
Dan wil men dra met die geleerdheid pralen
En neemt graag aan dat dokter 't alfabet wel kent

Dus omikron volgt delta op, meent ieder nu
Maar wat daar tussen ligt, van Epsilon tot Xi
Dus Zèta, Èta, Thèta, Iota, Nu en Mu
En Kappa nog en Lambda ook; Als ik 't zo overzie
Dan zegt de kroon van 't virusvolk nog lange niet: Aju!

Er is nog jaren werk voor doctors in de autopsie

Hans van de Sande, secretaris NTC

Omikronvariant van het coronavirus

De lezing valt in twee delen uiteen. In het eerste deel stel ik wat theorievorming over het functioneren van de Hanze centraal. In het tweede deel probeer ik dat aan de hand van voorbeelden die ook betrekking hebben op Groningen inzichtelijk te maken, zodat duidelijk wordt hoe de Hanze als stedennetwerk in de praktijk functioneerde.

***Hanno Brand** (Gouda 1959) studeerde geschiedenis van de middeleeuwen in Leiden en Gent (België). In 1986 was hij als promovendus en docent werkzaam aan de Vakgroep middeleeuwse geschiedenis aan de Universiteit Leiden. In 1989 volgde een aanstelling aan de Universiteit Gent als docent en onderzoeker. Tussen 1995 en 2001 was hij als postdoc en projectleider werkzaam aan het Deutsches Historisches Institut in Parijs. Zijn onderzoek richtte zich daar op het Bourgondische hof in de vijftiende eeuw. In 2001 volgde de overstap naar de Universiteit van Groningen waar hij als docent en postdoc onderzoeker aangesteld werd bij de vakgroep middeleeuwse geschiedenis. Aldaar was hij leider van het Hanze Studiecentrum en verrichte hij onderzoek naar de relaties tussen de Nederlanden en de Hanze in de vijftiende en zestiende eeuw.*

In 2009 trad hij in dienst van de Fryske Akademy en begon daar als hoofd van de vakgroep geschiedenis. Sindsdien richt zijn onderzoek zich op de Friese stadhouders en de Friese maritieme geschiedenis in de vroegmoderne tijd. Na een korte interim-periode was hij van december 2013 tot in januari 2018 directeur-bestuurder van de Fryske Akademy.

Sinds 1 februari 2017 is hij daarnaast bijzonder hoogleraar Friesland in de handelsnetwerken van pre-industrieel Europa (1000-1800) namens de Fryske Akademy aan de Faculteit der Letteren, Rijksuniversiteit Groningen (RUG).

Kort verslag ZOOM bijeenkomst 18 januari 2022

Voorzitter vanuit een zomers Chili: Welkom in het nieuwe jaar.

Kerstroute was een schrale troost voor het Kerstdiner. We hopen op betere tijden.

Volgende installatie van drie nieuwe leden: 20 september 2022; corona volente

Gewestdag 14 mei wordt georganiseerd door Friesland. Programma wordt half maart verwacht. Er zijn 50 plaatsen beschikbaar. Dit alles afhankelijk van corona richtlijnen.

Introductie van de spreker vanavond Prof. Hanno Brand.

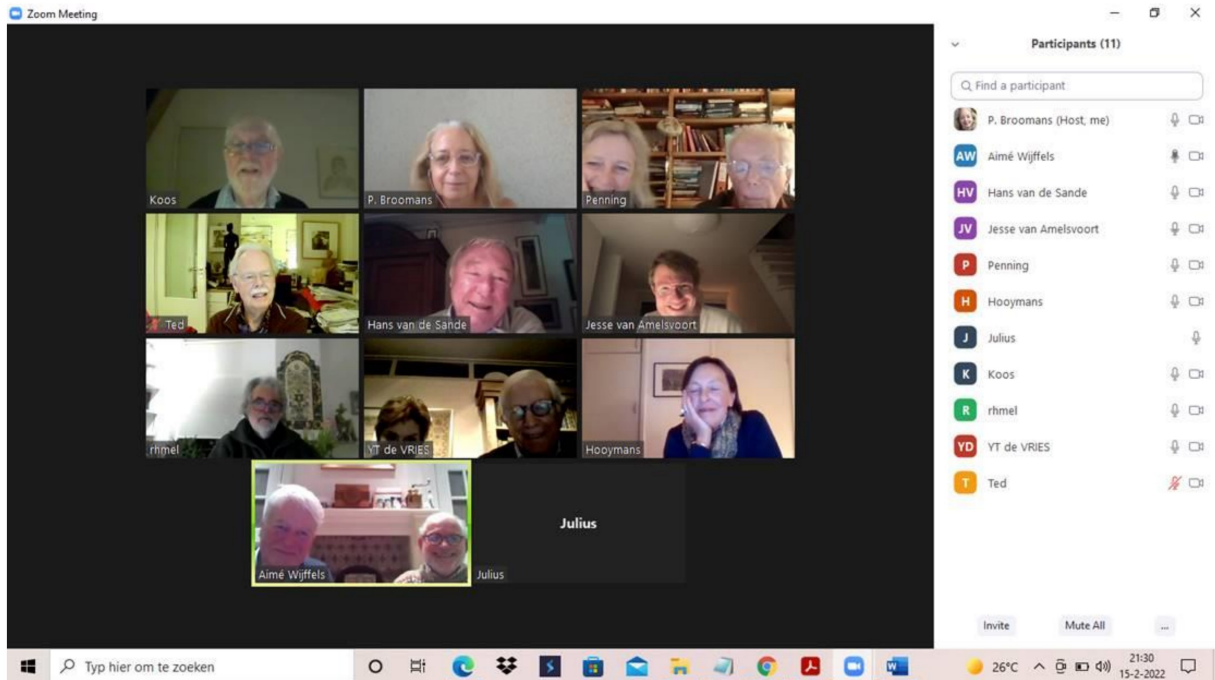
Arend Jan: in presidium is verteld dat het aantal leden van de Orde terugloopt. Voor een groot deel is dit te wijten aan de coronamaatregelen. In ons gewest is dat niet het geval.

Petra is vereerd met een artikel van Godelieve Laureys, president van de Orde, in PrincEzine over de presentatie van het Vertalerslexicon voor het Nederlands gebied op 4 november jl.

Datum: 15 februari 2022

Plaats: ZOOM bijeenkomst

Aanwezig: 10 leden, 1 vaste gast, 2 gasten uit Friesland

Programma:

20:00 uur

-Welkom en mededelingen door de voorzitter, Petra Broomans vanuit Chili

-Voordracht: dr. J.D. van Amelsvoort, docent moderne Europese letterkunde,
Faculteit der Geesteswetenschappen, Universiteit van Amsterdam

titel voordacht:

Tsjêbbe Hettinga en het Friese loft en lân

21:45 uur: sluiting

Tsjêbbe Hettinga (1949–2013) was en is een van Frieslands bekendste dichters, bekend om zijn lange, epische gedichten en zijn voordrachtskunst. De laatste twintig jaar van zijn leven was hij misschien wel Frieslands nationale dichter, nadat een optreden op de Frankfurter Buchmesse in 1993 zijn carrière enorm vooruithielp. Vanaf dat moment kwamen niet alleen Nederlandse vertalingen van zijn werk op gang, Hettinga verkreeg ook toegang tot de podia van vele internationale literaire festivals – tot in Canada en Colombia aan toe. In 2001 won hij de prestigieuze Gysbert Japicxpriis en vlak voor zijn dood werkte hij nog mee aan het binnenhalen van Europese Cultuurhoofdstad voor Leeuwarden en Friesland. In 2017 verscheen zijn tweetalige verzameld werk, *Het vaderpaard / It faderpaard*.

Maar wat betekende zijn werk? In deze lezing verkent literatuurwetenschapper Jesse van Amelsvoort belangrijke thema's in Hettinga's werk en zijn relatie met het Friese landschap – met, in andere woorden, het Friese *loft en lân*.

*Jesse van Amelsvoort werkt als docent moderne Europese letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Hiervoor was hij als promovendus verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen/Campus Fryslân, waar hij in november 2021 zijn proefschrift succesvol verdedigd heeft. Rond die tijd verscheen bij uitgeverij Bornmeer van zijn hand *Loft en lân. Gesprekken over Tsjêbbe Hettinga*.*

Kort verslag ZOOM bijeenkomst 15 februari 2022

Welkom door voorzitter vanuit Chili, in het bijzonder de Friese gasten

Mededelingen van de voorzitter:

-Dinsdag 20 september in Buitensociëteit aan Paterswoldsemeer de installatie van Tanja Programma met zang door leerling van Lea Schepel

-Aandacht voor Orde Prince Academie: interessante lezingen online te volgen. Kijk op website van de Orde

-Uit vergadering presidium:

*er zijn zorgen over het teruglopen van het leden aantal; in Noord Nederland is aantal stabiel

*voor de agenda: 14 mei is de Gewestdag in Leeuwarden

-inleiding van de spreker Dr. Jesse van Amelsfoort

Datum: 15 maart 2022

Plaats: 't Land van Kokanje

Aanwezig: 9 leden, 1 aspirant-lid, 3 gasten

Programma:

18:00 uur: inloop met aperitief

18:30 uur: huishoudelijke mededelingen van de voorzitter

18:45 uur: diner

19:30 uur: Dato Steenhuis: muziek van Nederlands-Vlaamse componisten

19:50 uur: lezing door Dr. B.(Barbara) Henkes, Universitair Docent faculteit letteren RUG

titel voordracht:

Bitterzoet Erfgoed: sporen van het slavernijverleden in Groningen

21:05 uur: discussie

21:25 uur: Hans van de Sande: NT&C

21:45 uur: einde

Bitterzoet erfgoed: De 'Gouden' Eeuw in Nederland had een keerzijde in de vorm van slavenhandel en slavernij. Dat gold ook voor Groningen, waar een eigen Kamer van de West-Indische Compagnie werd opgericht. Vooraanstaande Groningers investeerden in deze lucratieve multinational en in plantages in Suriname, het Caraïbisch gebied en ZO Azië. Na het afschaffen van de slavernij werden niet de slaafgemaakte Afrikanen en Aziaten, maar hun eigenaars in Nederland financieel gecompenseerd voor het verlies van hun 'eigendom'. Deze even dramatische als winstgevende geschiedenis bleef niet beperkt tot de overzeese gebieden; zij werkte ook door in de Nederlandse samenleving - tot de dag van vandaag. Graag toon ik jullie iets van het bitterzoete erfgoed van het koloniale verleden en de slavernij in Groninger Stad en Ommelanden, die jullie daarna nooit meer met dezelfde ogen kunnen zien.

Replica van het schilderij van Anna van Ewsum met zwarte bediende; Gemeente Leek

Barbara Henkes is als historica verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen. Haar werk wordt mede gedreven door de vraag hoe ongelijke machtsverhoudingen in het verleden en herinneringen aan vormen van repressie doorwerken in hedendaagse samenlevingen. Dat komt ook tot uitdrukking in haar publieksgeschiedenissen over Sporen van het slavernijverleden in Groningen (2016) en Fryslân (2021).

Kort verslag bijeenkomst 15 maart 2022

Afwezig met kennisgeving: Hans van de Sande en Dato Steenhuis. Programma wordt aangepast.

Dato is tot gewestpresident gekozen. Hij volgt Arend Jan Julius op. Er is nog een vacature secretaris/penningmeester. Roeli Broekhuis neemt waar.

Gewestdag Noord-Nederland in Leeuwarden op 14 mei. Mooi programma. Inschrijven kan vanaf volgende week.

Installatie van Dirkje en Tanja in september. Rien in december.

Weer een mooie uitgave van PrincEzine met bijdrage van Petra en ZOOM foto van onze afdeling. Lees hem!

Introductie van Barbara Henkes, spreker van vanavond, door de voorzitter.

Datum: 19 april 2022

Plaats: 't Land van Kokanje

Aanwezig: 11 leden

Programma:

18:00 uur: inloop met aperitief

18:30 uur: huishoudelijke mededelingen van de voorzitter

18:45 uur: diner

19:30 uur: Dato Steenhuis: muziek van Nederlands-Vlaamse componisten

19:50 uur: Hans van de Sande: NT&C

20:10 uur: lezing door Dr. Egge Knol, Conservator Projectleider Archeologie,
Geschiedenis & Oude Kunst Groninger Museum

titel lezing:

Stad houdt stand. 350 jaar Groningens Ontzet

21:00: discussie

21:45: einde

Stad houdt stand: In 1672 werd Nederland aangevallen door Frankrijk, Engeland en twee Duitse buurstaten, de vorst-bisdommen Münster en Keulen. Die laatsten vielen Oost- en Noord-Nederland binnen. Aanvankelijk ging het de vijand voorspoedig totdat ze voor diverse waterlinies halt moesten houden. Groningen had de verdediging in haast, met gebrekkig materiaal, onder leiding van Karel Rabenhaupt voortvarend ter hand genomen. Van Delfzijl tot de stad en van de stad tot aan Zoutkamp was land onder water gezet zodat de vijandelijke aanval slechts kon richten op de zuidkant van de stad. Weken lang werd de stad door een overmacht aan troepen onder leiding van bisschop Bernhard von Galen vanuit loopgraven beschoten. Maar de stad schoot duchtig terug en met zware verliezen moest de bisschop 27 augustus zich terugtrekken. Kort daarop begon de herovering van terrein en met het terugveroveren van Coevorden op 30 december was de stad weer veilig.

Het standhouden van Groningen was het eerste grote keerpunt in deze oorlog van de jonge Nederlandse Republiek met zijn vier vijanden. Het rampjaar werd een markant punt in de geschiedenis van ons land. De stad Groningen vierde haar succes eeuwenlang en ook dit jaar zal 28 augustus weer een feestdag, ja zelfs een feestweekend worden.

De tentoonstelling ‘Stad houdt stand. 350 jaar Groningens Ontzet’ in het Groninger Museum, van 23 april – 30 oktober, laat aan de hand van authentieke stukken, waaronder bijzondere voorwerpen uit Münster, deze gebeurtenis en de voortdurende viering van het succes zien.

Dr. Egge Knol, Conservator Projectleider Archeologie, Geschiedenis & Oude Kunst Groninger Museum bij een portret van Carel von Rabenhaupt Foto: Geert Job

Kort verslag bijeenkomst 19 april 2022 (Ted Nicolai, waarnemend secretaris)

Van de voorzitter Petra Broomans:

-Petra oppert een andere manier van aan / afmelden voor deelname aan de bijeenkomsten in te voeren en komt hierop nog terug.

-In de PrincEzine van februari en maart is Groningen goed aanwezig. Neem hier notitie van en werp er een blik op!

-Dito werp een blik op de recentste Noord en Zuid met ‘Zo spreekt de stilte’.

-Op 14 mei is Gewestdag Noord-Nederland in Leeuwarden met een mooi programma.

Muziek uit de Nederlanden door Dato Steenhuis: Dato brengt met toelichting uit het Hellumse Paasspel o.l.v. Jankees Braaksma een stukje van het (gregoriaans) Responsorium met aansluitend het Te Deum ten gehore gebaseerd op een script uit de 12e eeuw waarvan maar één exemplaar bestaat, te vinden in het Catharijne Convent te Utrecht.

Nederlandse Taal en Cultuur door Hans van de Sande: Hans vertelt over liederen uit de 16e en 17e eeuw gewijd aan beleg en ontzet en draagt na het diner nog twee gedichten voor.

Introductie van Egge Knol, spreker van vanavond, door de voorzitter. Hij houdt een vurig en goed verstaanbaar betoog met illustraties over ‘350 jaar Gronings Ontzet’

Datum: 17 mei 2022

Plaats: 't Land van Kokanje

Aanwezig: 11 leden, 1 aspirant lid, 6 gasten

Programma:

18:00 uur: inloop met aperitief

18:30 uur: huishoudelijke mededelingen van de voorzitter

18:45 uur: diner

19:30 uur: Hans van de Sande: NT&C

20:00 uur: lezing door Dr. Marianne Vogel, schrijver, germanist, literair vertaler
en persoonlijk coach

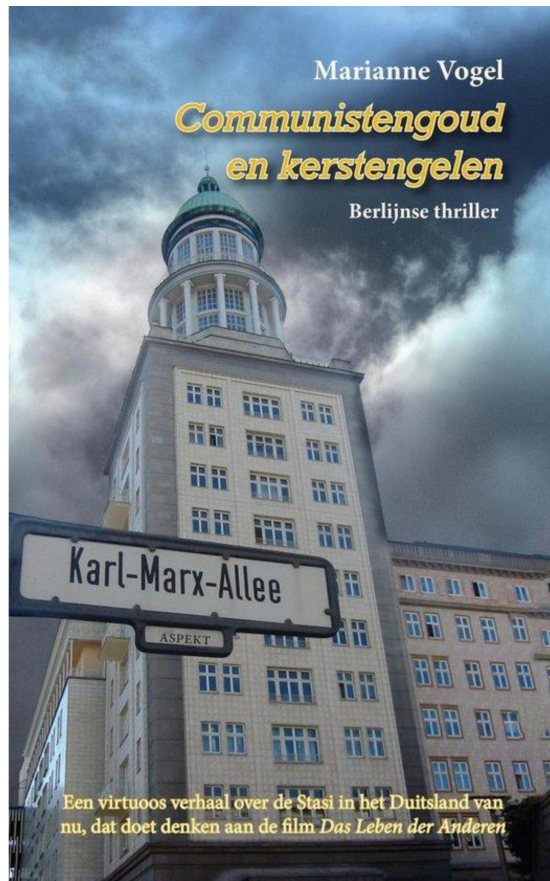
titel lezing:

*Vijfveellagige Berlijn-Krimi's.
Van schrijfproces en taal tot cultuur en literatuur*

21:00: discussie

21:45: einde

Detectives oftewel thrillers, zoals ze vandaag de dag heten, lijken misschien een triviaal genre. Zo begon het inderdaad anderhalve eeuw geleden. Maar interessant is dat dit genre zich sinds de jaren 70 deels heeft ontwikkeld tot literatuur. Dat heeft me als voormalige literatuurwetenschapper en germanist uitgedaagd om literaire thrillers te gaan schrijven – die uiteraard in Berlijn en Duitsland spelen – waarin geschiedenis, cultuur en literatuur zijn verwerkt. Hoe ontwikkel ik mijn plots en handeling? Waar haal ik mijn personages vandaan? Waarom houd ik ervan feiten en fictie te vervlechten en hoe doe ik de research? En hoe zorg ik dat ondanks de culturele en literaire lagen de spanning niet verloren gaat? In deze lezing krijgt u, met behulp van powerpoint beelden, een kijkje in mijn schrijfkeuken.

Marianne Vogel is geboren en getogen in Rotterdam. Toen ze na haar schooltijd au-pair in Berlijn werd, maakte de gedeelde stad een diepe indruk op haar. Terug in Nederland studeerde ze Duits en filosofie. Vervolgens promoveerde ze eerst in de Letteren (Leiden) en erna in de Algemene Wetenschappen (Maastricht).

Marianne Vogel was leider van het lectoraat Nederlands in Freiburg, literair vertaler, tijdschriftredacteur, essayist en docent Duitslandstudies in Groningen. Sinds 2006 is ze eigenaar van De Bosvogel Coaching in Assen. Als detective-auteur heeft ze een jubileum bereikt, want met 'Brecht gaat voor recht' is vorig jaar haar 5e boek verschenen in de Berlijnreeks met particulier onderzoekers Sofie Bank en Frits Arends.

Kort verslag bijeenkomst 17 mei 2022

De bijeenkomst werd bijgewoond door Godelieve Laureys, President van de Orde van den Prince. Godelieve bezocht een aantal afdelingen van de Orde in Nederland waaronder Groningen. De afdeling was zeer vereerd met haar bezoek.

Voorzitter: Gewestdag 14 mei in Leeuwarden was een succes. Mooi afwisselend programma. Groningen was met 7 leden en 4 partners goed vertegenwoordigd. In 2025 is Groningen aan de beurt om de gewestdag Noord-Nederland te organiseren.

De babbelbox waarin leden van de Orde praten met buitenlanders is een aanrader. Zie hiervoor de site van de Orde. Godelieve heeft ervaring en is enthousiast.

Na het diner verrast Hans van de Sande ons met vogelgedichten uit zijn bundel Vogelcyclus gedichten. De karakter gedichten over vogels hebben betrekking op mensen. Hans biedt de bundel Vogels voor Vogel aan, aan Marianne Vogel, de spreker van die avond.

Introductie door de voorzitter van Marianne Vogel, spreker die avond.

Na de lezing van Marianne Vogel volgt onder leiding van de voorzitter een levendige discussie die om 21.45 uur onder dankzegging door de voorzitter afgesloten wordt.

Datum: 21 juni 2022

Plaats: 't Land van Kokanje

Aanwezig: 9 leden, 1 vaste gast, 4 gasten

Programma:

18:00 uur: inloop met aperitief

18:30 uur: huishoudelijke mededelingen van de voorzitter

18:50 uur: toelichting financiën Antwerpen: Ted Nicolaï

19:00 uur: diner

19:45 uur: Dato Steenhuis: muziek uit de Nederlanden

20:05 uur: lezing door Ynskje Penning, Schrijver en beeldhouwer

titel lezing:

Oorlog in de Oekraïne

21:00 uur: discussie

21:45 uur: einde

Soldaten van de Russische Federatie vielen in februari 2022 de Oekraïne binnen.
 Poetin wordt de nieuwe tsaar genoemd.
 Poetin wordt de nieuwe Stalin genoemd.
 Of is hij de nieuwe Hitler, de man die zijn land volledig te gronde richtte?
 Hoe dan ook, er is een oorlog uitgebroken, waarbij Nederland als lid van de NAVO ten
 nauwste bij betrokken is.
 Over de achtergronden van dit ingewikkelde conflict wil ik jullie graag wat meer vertellen.

Schrijven zit Ynskje Penning in het bloed. Historische romans, feuilletons, kinderboeken. Ze schrijft veelal over wilskrachtige mannen en vrouwen, die de problemen op hun levensweg ten goede willen keren door te putten uit de bron van de oerkracht die in ieder mens leeft. Ook in levensechte geboetseerde portretten laat ze haar verbeelding spreken. In opdracht voor particulieren, maar ook voor bedrijven, musea en overheid.

Kort verslag bijeenkomst 21 juni 2022

Mededelingen voorzitter, Petra Broomans:

*2025 Belangrijk jaar: bestuur gaat in het najaar nadenken hoe een en ander in te vullen. Lustrum afdeling Groningen 1985-2025; gewest dag Groningen en lustrum van de Orde 1955-2025. Suggesties zijn welkom.

*procedure werving nieuwe leden: in gewest dag heeft afdeling Friesland hun procedure besproken. Deze komt vrijwel overeen met de richtlijn die door onze afdeling is vastgesteld in 2016. We handhaven onze richtlijn maar zetten er een stap voor: alvorens beoogd nieuw lid in onze bijeenkomst verschijnt wordt in een bijeenkomst daarvoor de naam genoemd met de vraag aan de leden of iemand bezwaar heeft tegen de introductie.

Er volgt een discussie over het aantal leden van onze afdeling. Hebben wij behoefte aan uitbreiding? Conclusie: er is behoefte aan verjonging. In vergadering van november peilen of iemand een nieuw lid wil inbrengen.

*scriptieprijs: de afdeling Groningen stelt als NT&C project een tweejaarlijkse master scriptie prijs in, ter bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal aan de universiteit. Het

plan wordt ondersteund door Prof. dr. Mathijs Sanders, Hoogleraar Moderne Nederlandse Letterkunde RUG. De voorzitter leest zijn aanbevelingsbrief voor. Petra heeft een concept reglement opgesteld. Dit zal naar de leden gestuurd worden voor commentaar. Hans vraagt voor 1 juli subsidie aan in Antwerpen. Eerder is bericht gekomen dat Antwerpen het plan steunt. Er volgt discussie of ook het Fries en Neder Saksisch in het project betrokken kunnen worden. Vooralsnog wordt hiervan dit jaar afgezien mede vanwege de tijdsdruk die er is. Het kan in een later stadium alsnog.

Toelichting financiën Antwerpen:

Ted doet verslag in een PowerPoint presentatie. Inkomsten gaan achteruit mede door afname van het aantal leden. In begroting laat Antwerpen niet zien dat men hierop actie onderneemt. Van “klankbord financiën” hebben we nog geen rapportage ontvangen. Leen zit in klankbord. Dato zal bij Leen informeren.

Dato muziek vanuit de Nederlanden:

Dato zal in iedere bijeenkomst een concertagenda bespreken. Concert bezoek moet gestimuleerd worden. Vandaag krijgen we te horen wat we allemaal gemist hebben. Voor de zomer krijgen we een overzicht van alle orgelconcerten in Oost-Friesland en Groningen. Ze staan beschreven in “Klank Juwelen” waarin Roeli, namens erfgoedpartners een voorwoord schreef.

Dato besprak het werk van Jacob ter Veldhuis. Jacob Velthuis werd in 1951 in Westerlee geboren en studeerde aan het Prins Claus conservatorium in Groningen. In 1980 ontving hij de Prijs voor Compositie. Hij werd bekend met het componeren van ‘Boombox’ muziek. Het bekendste boombox werk is Grab it! uit 2007. In 1998 was ter Veldhuis met circa 250 uitvoeringen per jaar een van de meest gespeelde componisten van Nederland. Zijn muziek wordt inmiddels in 300 à 400 concerten per jaar over de hele wereld uitgevoerd. We luisterden naar een deel van strijkkwartet nummer 1 en 5. De sfeer van de muziek is passend bij de toestand in Europa.

Een introductie van de spreker deze avond door de voorzitter was niet nodig. We kennen Ynskje Penning als lid en oud voorzitter van onze afdeling allemaal.

Ynskje hield een mooi betoog over de complexiteit van de oorlog in Oekraïne en de rol van Poetin daarin. Interessant is de achtergrond van Poetin bij het geheel te betrekken. Waar komt hij vandaan? Wie waren zijn vader en grootvader? Na de lezing volgde een levendige discussie.

Volgende bijeenkomst: 20 september 2022 in de Buiten sociëteit. Dit is een installatie bijeenkomst en de start van een nieuw seizoen.

Haren, oktober 2022

Anneke Hooymans, secretaris